

Натиҷаҳои амалисозии Барномаи таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2020

Яке аз санадҳои бонуфузи байналмилалӣ, ки ҳар панҷсола аз ҷониби Созмони Милали Муттаҳид қабул карда мешавад, Барномаи умумиҷаҳонии таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон мебошад. Дар асоси марҳилаи дуюми (барои солҳои 2010-2014) Барномаи умумиҷаҳонии мазкур Ҷумҳурии Тоҷикистон Барномаи таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2020-ро қабул намуд, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 декабри соли 2012, №678 тасдиқ шудааст.

Барномаи мазкур фарогири масъалаҳои таълими соҳаи ҳуқуқи инсон дар низоми маориф, курсҳои омӯзишӣ ва бозомӯзии муаллимон, судяҳо, хизматчиёни шаҳрвандӣ, кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва хизматчиёни ҳарбӣ мебошад.

Ҷиҳати амалисозии Барнома аз ҳисоби намояндагони мақомоти дахлдор дар назди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон Шӯрои Ҷамоҳангсози байниидоравӣ оид ба татбиқи Барномаи таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон таъсис дода шуда, марҳила ба марҳила нақшаҳои чорабиниҳо оид ба иҷрои Барнома таҳия ва тасдиқ гардиданд.

Аз ҷониби гурӯҳҳои кории Шӯрои Ҷамоҳангсози байниидоравӣ 17 барномаҳои соҳавӣ оид ба таълими ҳуқуқи инсон таҳия ва тасдиқ гардида, дар вазорату идораҳои дахлдор мавриди татбиқ қарор дода шуданд.

Бо мақсади мусоидат ба вазорату идораҳои дахлдор ҷиҳати амалисозии барномаҳои соҳавии тасдиқшуда солҳои 2017-2018 дар заминаи “Мактаби ҳуқуқи инсон” 15 нафар тренерон омода ва соҳиби сертификати “Тренер дар соҳаи ҳуқуқи инсон” гаштанд.

Аз ҷониби тренерони омодашуда дар Донишкадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва

филиалҳои он дар шаҳрҳои Бохтар, Кӯлоб, Хуҷанд ва дар ноҳияҳои Рашт, Тоҷикобод, Лахш, Ҳамадонӣ ва Фархор барои омӯзгорони фанни ҳуқуқи инсонӣ муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ семинарҳои омӯзишӣ гузаронида шуданд. Ҳамзамон, чунин семинарҳо дар Маркази таълимии судяҳои Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Донишкадаи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардиданд.

Таҷрибаи омодакунии тренерон дар соҳаи ҳуқуқи инсон дар солҳои 2019-2020 идома дода шуда, бо мақсади тақвият додани донишҳои касбии кормандони масъули вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ 34 нафар ба даври дууми таҳсил дар “Мақтаби ҳуқуқи инсон” фаро гирифта шуданд.

Дар доираи амалисозии Барнома даҳҳо адад адабиёти соҳаи ҳуқуқи инсон таҳия, тарҷума, омода ва бо теъдоди ҳазорҳо нусха нашр шуданд, ки дар пешбурди ҳуқуқи озодиҳои инсон, инчунин баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии аҳоли дар ҷумҳурӣ мусоидат менамоянд. Аз ҷумла, “Маҷмӯи санадҳои асосии байналмилалӣ ва миллӣ оид ба ҳуқуқи инсон” (1300 нусха), “Роҳнамо аз фанни ҳуқуқи инсон барои хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ” (250 нусха), “Роҳнамо аз фанни ҳуқуқи инсон барои ихтисосҳои ғайриҳуқуқшиносӣ” (250 нусха), “Лоихаи барномаҳои таълимӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон” (50 нусха), буклетҳои “Намояндагиҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон”, “Қабулгоҳҳои ҷамъиятии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон”, “Ҳуқуқ ба муроҷиат”, “Низоми сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, “Ҳуқуқҳои ҳудро муҳофизат намоем” ва “Дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон” (7000 нусха), маърузаҳои солонаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ва Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак (ҳамсола 600 нусхагӣ), “Ахбори Ваколатдор” (ҳамасола 360 нусхагӣ) ва овезаи “Ҳуқуқи кӯдак ба

ҳифзи саломатӣ” (500 нусха) таҳия, нашр ва дастрас карда шуданд.

Ҷиҳати иҷрои Барномаи мазкур вобаста ба баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон дар муассисаҳои давлатии телевизионӣ паҳши мунтазами барномаҳои “Инсон ва ҳуқуқ”, “Маърифати ҳуқуқӣ”, “Минбари ҳуқуқ”, “Тоҷикистон ва ҷаҳон”, “Мурофиа”, “Қонун”, “Ҳуқуқи Шумо”, “Прокуратура”, “Додгоҳ” ва дар муассисаҳои давлатии радио барномаҳои “Ҳуқуқи ман”, “Посуhi ҳуқуқшинос”, “Фурсати баён”, “Набзи сиёсат”, “Маърифати шаҳрвандӣ”, “Ҳамсадо”, “Тафсири рӯз”, “Ҳуқуқи Шумо”, “Ҳадиси зан”, “Меҳвар”, “Оила” ва “Муошират” ба роҳ монда шуданд.

Дар доираи барномаҳои мақсадноки соҳавӣ дар Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯзиши фанни ҳуқуқи инсон дар курсҳои азнавтайёркунӣ, такмили ихтисос, таҷрибаомӯзии хизматчиёни давлатӣ ва магистратура ба роҳ монда шудааст. Дар давоми татбиқи Барнома аз ҷониби Агентии хизмати давлатӣ дар якҷоягӣ бо Академияи идоракунии давлатӣ ва мақомоти давлатӣ 249 курси азнавтайёркунӣ, такмили ихтисос ва таҷрибаомӯзӣ бо фарогирии 10 810 (аз ҷумла 3 198 нафар занон) нафар хизматчиёни давлатӣ гузаронида шуд.

Ҳамчунин аз маълумотҳои пешниҳодшуда бармеояд, ки амалисозии барномаҳои соҳавии таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон дар Академияи ВКД, Донишкадаи ҳарбии Вазорати мудофиа, Мактаби олии Кумитаи давлатии амнияти миллӣ, Донишкадаи такмили ихтисоси Вазорати адлия, Донишкадаи такмили ихтисоси Прокуратураи генералӣ, Донишкадаи ҷумҳуриявии такмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи назди Вазорати маориф ва илм, Маркази таълимии судяҳои Суди Олӣ дар сатҳи дахлдор ба роҳ монда шудааст.

Дар ин раванд баҳри дастрасии бештари аҳоли ба иттилоот дар самти ҳуқуқи инсон, хусусан амалигардони Барномаи

таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2020 дар Сомонаи расмии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон www.ombudsman.tj саҳифаи алоҳидаи “Таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон” кушода шуда, маълумотҳои зарурӣ ҷой дода шудааст.

Мутаассифона дар соли 2020 бинобар паҳншавии бемории сироятии COVID-19 амалӣ гардонидани чанде аз бандҳои Барнома ғайриимкон гардида дар мувофиқа бо шарикони рушд иҷроӣ онҳо ба соли 2021 гузаронида шуд. Аз ҷумла, таҳияи китобҳои дарсӣ аз фанни “Ҳуқуқи инсон” ва Луғатномаи истилоҳоти соҳаи ҳуқуқи инсон бо забонҳои тоҷикӣ-русӣ-англисӣ пешбинӣ шудааст.

Баҳодиҳии натиҷаҳои амалисозии Барнома марҳила ба марҳила аз ҷониби коршиноси мустақили миллӣ таҳлил ва арзёбӣ гардида, баҳодиҳии ниҳойӣ дар семоҳаи якуми соли 2021 ба нақша гирифта шудааст.

Амалисозии Барномаи таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2020, ки дар миқёси давлатҳои Осиёи Марказӣ ягона мебошад, мавқеи Тоҷикистонро ҳамчун давлати ҳуқуқбунёд боз ҳам қавитар намуд. Дар ин раванд мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар мақомоти марбутаи давлатӣ низ дар самти таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон таҷрибаи кофӣ ба даст оварданд.

Ҳамзамон, мусаллам аст, ки татбиқи амалии чунин барномаҳо дар сатҳи ҷумҳурӣ барои расидан ба Ҳадафи 4-уми Ҳадафҳои Рушди Устувор мусоидат менамояд.